קבלן (א)הוה הניחא למאן דאמר קבלן אע"ג דלית ליה נכסים ללוה משתעבד אלא למ"ד אית ליה משתעבד לית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר איבעית אימא רב הונא הוה ליה ואישתדוף ואיבעית אימא (ב)אבא לגבי בריה א] שעבודה משעבד נפשיה ב] דאיתמר (א)ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד קבלן דבעל חוב דברי הכל משתעבד ערב דבעל חוב וקבלן דכתובה פליגי איכא למאן דאמר אית ליה נכסי ללוה משתעבד לית ליה לא משתעבד ואיכא למאן דאמר אע"ג דלית ליה משתעבד והלכתא בכולהו (ג)אע"ג דלית ליה ג] נמי משתעבד לבר מערב דכתובה דאע"ג (ד)דאית ליה לא משתעבד מ"ט מצוה קעביד ולא מידי ד] חסריה ההוא גברא דזבנינהו לנכסיה וקא גרשה לדביתהו שלחה רב יוסף בריה דרבא לקמיה דרב פפא ערב תנן הקדש תנן לוקח מהו אמר ליה (ג)תנא כי רוכלא ניחשיב וניזיל נהרדעי אמרי דתנן תנן דלא תנן לא תנן אמר רב משרשיא מאי ה] טעמא דנהרדעי בשלמא הקדש משום ריוח דהקדש ערב נמי מצוה הוא דעבד ולאו מידי ו] חסריה אלא לוקח (ה)מכדי מידע ידע דכל חד וחד איכא עליה כתובה אמאי ניזיל וניזבון איהו הוא דאפסיד אנפשיה:

מתני' (ו)המקדיש נכסיו והיתה עליו כתובת אשה ובעל חוב אין האשה יכולה לגבות כתובתה מן ההקדש ולא ב"ח את חובו אלא הפודה (ז)פודה ע"מ ליתן לאשה ז] בכתובתה ולבעל חוב את חובו (ח)הקדיש ח] תשעים מנה והיה חובו מאה מנה (ג)מוסיף עוד דינר ופודה את הנכסים האלו על מנת ליתן לאשה כתובתה ולבעל חוב את חובו: גמ' למה לי למימר הפודה פודה (ד)משום דר' אבהו דא"ר אבהו (ס)שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון ט] מתניתין דלא כרבן שמעון בן גמליאל דתניא (י)רשב"ג אומר אם היה חובו כנגד הקדשו פודה ואם לאו אינו פודה ורבנן עד כמה אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת עד פלגא:

מתני' (ט)אע"פ שאמרו (י)חייבי ערכין ממשכנין י] אותו נותנין לו מזון שלשים יום וכסות שנים עשר חדש (ס)מטה מוצעת וסנדליו ותפליו לו אבל לא לאשתו ולבניו אם היה (י)אומן יא] נותן לו שני כלי אומנות מכל מין ומין חרש נותנין לו שני מצעדין ושני מגירות (ט)רבי יב] אליעזר אומר אם היה איכר נותן לו צמדו חמר נותן לו חמורו היה לו מין אחד מרובה ומין אחד מועט אין יג] אומר למכור את המרובה וליקח מן המועט אלא נותנין לו שני מינין מן המרובה וכל שיש לו מן המועט (י)(כ)המקדיש נכסיו מעלין לו תפיליו: גמ' מאי טעמא דאמר קרא

ואם

רש"י

קבלן הוה. שהתפיסה רב הונא מטלטלי לכתובתה והיא השלימתו לאביו והיינו קבלן שנושא ונותן ביד: **אי לית ליה.** נכסי ללוה בשעת הלואה לא משתעבד ערב באמירתו דכיון דאין לו ממה ליפרע מן הלוה לא גמר ומשעבד נפשיה: **דאיתמר.** לעיל קאי דאמרן הניחא למ"ד קבלן וכו': **ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד.** דמלוה קא עביד לזווגם ולא מידי מחסר לה דהא לא יד] יהיבא זוזי: **ולא מידי חסרה** גרסינן: **ערב תנן.** דחיישינן שמא יעשו קנוניא עליו וידור הנאה: **לוקח מהו.** מי חיישינן לקנוניא שלאחר שתטרוף זו קרקע מן הלוקח יחזירנה וידור הנאה: **כרוכלא ליחשוב וליזיל.** כסוחר זה שמונה מעותיו. כלומר תנא הני והוא הדין ללוקח: **ניזיל וניזבין.** בתמיה וכי היה לו לקנות: **מתני' והיתה עליו כתובת אשה.** (א) שקדמו גירושין להקדש דליכא קינוניא: **אלא הפודה פודה.** בעלים פודין אותן מן ההקדש בזול בדינר או בדבר מועט על מנת לשלם דודאי לא חייל עלייהו הקדש שהרי אינו שלו והאי דבר מועט משום גזירה הוא כדמפרש בגמרא: **מוסיף עוד דינר.** בעל חוב יוסיף עוד להלוותו דינר לזה ופודה את הנכסים האלו: **גמ' למה לי למימר הפודה פודה.** תשקול אשה ובעל חוב בלא פדיון דהא לא חל הקדש עלייהו טו] ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו: **דרבי אבהו.** בפ' בתרא (לקמן לג.): **אם חובו כנגד הקדישו פודה.** בדבר מועט כדאמרן (ב) טז] השתא איכא למימר כי אוזפיה מעיקרא אדעתא למיגביה מהנך נכסי אוזפיה. ואי לאו דחובו יותר מהקדישו לאו אדעתא דהכי אוזפיה אלא המוני יז] מהמניה הלכך לא גבי מהקדש. ל"א ואם לאו אינו פודה אלא בלא פדיון יקח והראשון שמעתי והוא עיקר: **ורבנן עד כמה.** סבירא להו דאדעתא דהני נכסי אוזפיה: **עד פלגא.** יח] אבל בציר מפלגא לא: **מתני' ממשכנין** יט] **אותו.** גזבר נכנס לבתיהן ונוטל בעל כרחן: **מזון וכסות** ומטה כ] ותפילין אכולהו מיירינן לו מעות לקנותן אם אין לו: **מכל מין ומין.** שיש (לו) אומנות שצריכה ד' וחמש כלים: **מעצדין.** דלדור"ש. מגירה שייג"א סכין מלא פגימות וחותך מהר כעין שיש לעושי מסריקות: **למדו.** למד בקר כא] הן כלי אומנתו: **מין אחד הרבה ומין אחד מועט.** כגון ג' מעצדים ומגירה אחת נותן שנים מן המרובה והשלישית לגזבר: **וכל שיש לו מן המועט.** כמה שיש לו ולא זבנינא ליה אחריתי דכי היכי דעד השתא הוה סגי ליה בהכי השתא נמי תיסגי ליה: **המקדיש נכסיו.** תפילין בכלל נכסיו: **מעלין לו** כב] **תפיליו.** ופודה אותן:

גמ'

תוספות

ערב תנן הקדש תנן לוקח מהו. תימה לרבי וכי לא ידע שבכל הש"ס דאשה גובה כתובתה מן הלקוחות כג] ונהרדעי דאמרי נמי לא גביא אמאי אינה גובה מן הלקוחות ושמא י"ל שמכר נכסיו וגירשה מיד לכך היה חושש משום קינוניא אבל אם היה המכר קודם הרבה מן הגירושין שגירשה לאחר זמן לא היינו חוששין מן הקנוניא: **הפודה** פודה. לפרש"י משמע דהיינו האי דמפרש אחר כך הקדיש תשעים והיה חובו מנה מוסיף עוד דינר ואין הלשון משמע כן לפיכך נראה לפרש דהכא מיירי שאין בחוב כנגד הנכסים אלא מיירי כגון הקדיש מאה והיה בחובו נ' מנה וה"פ הפודה כל הרוצה לפדות יפדה מן ההקדש ויתן כנגד המותר שהנכסים יתירים על החוב ויצאו כל הנכסים לחולין ע"י כך שהרי כנגד החוב לא חל ההקדש ויהיה נראה שפדה הכל ולא כד] אמרי' שיצא הקדש בלא פדיון והפודה יתן לאשה כתובתה או לבעל חוב: **מוסיף** עוד דינר כו'. פירש"י בעל חוב יוסיף להלוותו דינר ופודה הנכסים האלו משמע לפירושו שהבעל חוב עצמו פודה ואין לשון המשנה משמע כן דקתני על מנת ליתן כו' לכן נראה לפרש שהלוה יוסיף להלוות כה] עוד דינר ופודה הנכסים האלו כדי ליתן לאשה כתובתה ולבעל חוב חובו: **משום** דר' אבהו. מכאן מביא רש"י יא) ראייה דהא דאמר רבא (כתובות דף נט:) הקדש מפקיע מידי שיעבוד דוקא הקדש דקדושת הגוף דחמיר אבל קדושת דמים לא דהא הכא דמן כו] הדין אין הקדש חל על הנכסים כיון דמשועבדים הם ואין צריך פדיון אלא משום דר' אבהו שלא יאמרו כו' וספק ביד מורי אם הלוה אין לו כי אם מטלטלין דהיינו קדושת דמים והקדישן הלוה אם יחול הקדש אם לא דודאי אם מכרן המכר מכר ולא יתפוס המלוה מיד הלוקח לפי שאין שיעבוד המלוה על המטלטלין אבל הקדש ספק הוא אם יחול עליהן ואין להוכיח מהא דפרש"י אהא דאמר רבא (ב"ק דף לג:) עשה שורו אפותיקי והקדישו אין ב"ח גובה הימנו דדוקא קדושת הגוף הוא דמפקיע מידי שיעבוד אבל קדושת דמים לא משמע אפי' מטלטלין אין ההקדש חל עלייהו אם הוא קדושת דמים אין זו ראייה דאפשר להעמידה כגון שהקנה למלוה מטלטלי אגב מקרקעי דכה"ג חל שיעבוד המלוה על המטלטלין כדאיתא פ' חזקת הבתים (ב"ב מד:) ואפי' מן הלוקח יגבה ונראה דמתני' מיירי בכל נכסי בין מקרקעי בין ממטלטלי וקאמר דלא יחול ההקדש ואין צריכין פדיון אלא משום דר' אבהו יב): **ואם** לאו אינו פודה. פירש"י ואם לאו דחובו יותר מהקדישו לאו אדעתא דהכי אוזפיה ליה עליו הלכך לא גבי מהקדש ל"א ואם לאו אינו פודה אלא בלא פדיון יקח והראשון שמעתי והוא עיקר עכ"ל אבל בתוספתא דמכילתין משמע כלישנא בתרא דתני בהדיא ואם לאו אין הקדשו כלום: **עד** פלגא. יש לישבו כשתי לשונות דכיון שאינו כז] שוה אלא בציר מפלגא ודאי לאו אדעתא דהכי אוזפיה וללישנא בתרא כיון דהחוב טפי מפלגא לא חל הקדש עליו ולא שייך שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון:

עין משפט נר מצוה

יח א ב מיי' פכ"ה מהלכות מלוה ולוה הלכה ו ועיין בהשגות ובמ"מ ובפי"ז מהלכות אישות הלכה ט טוש"ע אה"ע סי' קב סעיף ו ז:
יט ג מיי' פכ"ה מהלכות מלוה הל' ב טוש"ע ח"מ סי' קכט סעיף ב:
כ ד מיי' שם הלכה ו ופי"ז מהלכות אישות הלכה ט ועי' בהשגות ובמ"מ טוש"ע אה"ע סי' קב סעיף ו:
כא ה מיי' פי"ז מהלכות אישות הלכה י טור ש"ע שם סעיף ט:
כב ו מיי' פ"ז מהלכות ערכין הלכה יד:
כג ז ח מיי' שם הלכה טז:
כד ט מיי' פ"ג מהל' ערכין הלכה [יד] טו [וברב אלפס ב"מ פרק ט דף קלו.]:
כה י מיי' שם הלכה יז:
כ [מיי' פ"ו שם הל"ג]:

לעזי רש"י

דלדור"ש [דולידויר"א]. מעצד (מעין גרזן).
שייג"א [שיר"א]. משור.

שינויי נוסחאות

א] אבא לגבי בריה שעבודי (ש"מ), ב] דאיתמר ס"א איתמר (ש"מ), ג] ליה נכסי משתעבד (ש"מ), ד] מידי חסרה (ש"מ וכ"ה בהג' ר"י פיק), ה] מאי טעמי' (ש"מ), ו] מידי חסרה (ש"מ), ז] לאשה כתובתה (ש"מ), ח] הקדיש בתשעים מנה. (ש"מ), ט] הקדיש תשעים מנה וכו'. מתניתין (ש"מ), י] ממשכנין אותן נותנין (ש"מ), יא] אומן נותנין לו (ש"מ), יב] רבי אלעזר (ש"מ), יג] אין אומרים לו למכור מן המרובה וליקח לו מן המועט [נ"ב: נ"א אין אומרים למכור מין המרובה וליקח לו מין המועט] (ש"מ), יד] לא קא יהיבא זוזי (ש"מ), טו] עלייהו דאין אדם (ש"מ), טז] דהשתא איכא למימר דכי אוזפיה (ש"מ), יז] המוני הימניה (ש"מ), יח] פלגא. אפילו לא שוה אלא פלגא דיש לך אדם עשיר שקונה קרקע פי שנים בשוויה אבל (ש"מ), יט] ממשכנין אותן (ש"מ), כ] מטה וסנדליו ותפילין (ש"מ), כא] בקר שאלו הן (ש"מ), כב] לו תפילין בדמים ופודה (ש"מ), כג] ונהרדעי דאמרי. נ"א ורב פפא דאמר (ש"מ וכ"ה בברה"ז), כד] ולא יאמרו שיצא (ש"מ), כה] נלע"ל ללוות, כו] משמע דמן (צ"ק), כז] שוה אלא פלגא ודאי (צ"ק),

שיטה מקובצת

חובו. גליון. נראה מדלא אמרי' מוסיף דינר אלא בסיפא משמע דרישא לא צריך, ומיירי שהנכסים שהקדיש הם יתרים על הכתובה והחוב הילכך הפודה פודה כל הנכסים ע"מ ליתן לאשה כתובתה ולבע"ח את חובו, ומותר הדמים יתן להקדש ואין צריך להוסיף דינר כיון שיש בפדיון מעות להקדש לא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון והכל פדיון אחד הוא וחלק הכתובה והחוב נפדה אגב חלק ההקדש, אבל בסיפא דהקדיש תשעים מנה והחוב מאה מנה (צריך להוסיף דינר) ואין כאן להקדש כלום ויאמרו הקדש יוצא בלא פדיון [צריך להוסיף דינר]. הרא"ש ז"ל: **הקדיש בתשעים מנה.** עיין תשובת הרשב"א סי' תרי"ח. **ואם לאו אינו פודה.** פרש"י אינו גובה מן ההקדש דלאו אדעתא דהני נכסי אוזפיה אלא המוני הימניה, ולא נראה לי דבכמה מקומות אשכחן דטורף מן הלקוחות אע"ג דאינו שוה כנגד חובו ולא אמרינן הימוני הימניה, ועוד הוה ליה למימר אינו גובה, ופי' אחר פי' ואינו פודה אלא בלא פדיון יקח ואינו נראה לו עיקר, ולר"י נראה עיקר וה"פ אם היה חובו כנגד הקדשו פודה פירוש מוסיף דינר ופודה לפי שדרך כל פודה מן ההקדש מוסיף דינר על כדי שויו ופודה שלא יבא ליהנות מן ההקדש, כדאמרינן בפרק הזהב (ב"מ נב:) גבי מעשר שאי אפשר לו לאדם לצמצם מעותיו וכשחובו כנגד הקדשו הוא מוסיף על חובו מעט שלא לפדות בצמצום הואיל וירד הקדש זה לתורת פדיון צריך לכלול ולפדות את הכל, אבל אם החוב מרובה מן הנכסים אינו פודה ולוקח בלא פדיון כיון שהחוב מרובה ולא ירדו הנכסים לתורת פדיון ולא שייך למימר שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון כיון שהחוב מרובה מן הנכסים וכולן משועבדים לחובו. הרא"ש ז"ל בתוספותיו: **עד פלגא.** גליון. שעד כאן רגילין בשומת קרקעות כדאמרינן בפרק אלמנה ניזונית (כתובות ק:) גבי שום היתומים וגבי אונאת קרקעות שעד כאן קיים המקח לפר"ת (כתובות צח. תוד"ה אלמנה, ושם ק. ד"ה אמר ר"נ) הלכך יש לחוש שיהו העולם סבורין שצריך פדיון שאין זה יותר משוה בשוה ויתמהו אם לא יפדהו כלל אף אם יודעים שאין המשועבד צריך פדיון יהיו סבורים שצריך לפדיון קצת לפי שאי אפשר לצמצם מעותיו. הרא"ש ז"ל בתוספותיו:

מסורת הש"ס

א) גיטין מט: ב"ב קעד:, ב) [גיטין לג. וש"נ], ג) פסחים לא., ד) [ב"ק לג:], ה) [לקמן לג.], ו) [תוס' פ"ד ה"ג], ז) [לעיל כח.], ח) [עי' תוס' ב"מ קיג: ד"ה מטה], ט) [לעיל יח.], י) ב"ק קב: ב"ב קנא., יא) [בפסחים לא. ובשאר דוכתי], יב) [ועי' היטב תוס' גיטין מ: ד"ה הקדש ותוס' ב"ב מד: ד"ה שורו],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והיתה וכו' אשה כגון שקדמו: (ב) ד"ה אם חובו וכו' דהשתא וכו' לאו אדעתא דהני נכסי אוזפיה אלא המוני הימניה:

מוסף רש"י

ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד. חדא דערב בעלמא הוא ועוד לאו מידי חסרה שלא הוציאה כלום משלה (גיטין מט:). **קבלן דבעל חוב.** תרתי לחובא איכא, חדא דקבלן הוא ועוד דחסריה ממונא (שם נ.). **לית ליה לא משתעבד.** דלא גמר בלבו לשעבד נפשיה ואינו אלא פטומי מילי שירא להפסיד (רשב"ם ב"ב קעד:). **מצוה קעביד.** המשדך בזיווגן אין דעתו לפרוע הערבות, אבל מתכוין לזווגן, שע"י ערבות זו מתרצין ולא מידי חסרה לאשה, דהא טב למיתב טן דו ולטובתה נתכוין (שם). **כי רוכלא.** רוכל, מוכר צרורות של בשמים (גיטין לג.) דמחזר על העיירות בפרגמטיא שלו והולך ומכריז ומונה יש לו מחטין וכוסות וקערות, ה"נ ליחשיב וליזיל (נזיר כא.). **מוסיף עוד דינר.** דבאותו דינר יכול לפדות אפילו שוה אלף זוז (נדרים פו:) מוסיף מלוה זה על הלואתו דינר, **ופודה את הנכסים האלו.** מיד הקדש בדינר זה ונוטלן בחובו, ואע"ג דאמר רבא (כתובות נט:) הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שעבוד, דוקא קדושת הגוף קאמר רבא, כגון קונמות או בהמה לקרבן או בגד שפירסו על המת, כי הסיא דיבמות (סו:) גבי איצטלא דמילתא דפירסוה יתמי אמיתנא, דהוה משתעבד לכתובת האשה דאמר רבא קניא מיתנא, אבל קדושת דמים לא אמרינן (פסחים לא.). **שלא יאמרו כו'.** גזירה שמא יאמרו הקדש גמור יוצא לחולין בלא פדיון (ב"ק לג:). **חייבי ערכין ממשכנין אותן.** דכיון דלאו לכפרה אתי משהי ליה (שם מ.). **נותן לו צמדו.** למד בקר דהיא פרנסתו (לעיל יח.). **מעלין לו תפיליו.** ולוה המעות ויתן בשבילם להקדש. מעלין, שמין (ב"ק קב:) כלומר אף תפילין הקדש ומעלין לו בדמים ופודן בשוויהן (רשב"ם ב"ב קנא.).

רבינו גרשום

קבלן הוה. כגון שהתפיסה לה בעלה כתובה בשעת נשואיה והיא נתנה לחמיה והוא האמין לבנו ולכך היה משועבד א"נ שאמר לה חמיה תן לבעליך ואני קבלן: **אע"ג דלית ליה נכסי ללוה.** בשעת קבלנות משעבד עצמו במקומו הלכך יכולה לגבות כתובתה מחמיה: **מאי איכא למימר.** דקא ס"ד דרב הונא לא הוו ליה נכסי בשעה שנעשה אביו קבלן ולא נשתעבד. **ואיבעית אימא אבא** לגבי בריה **משעבד נפשיה** למיהוי קבלן אע"ג דלית נכסי לבנו: [קבלן דב"ח. דאמר למלוה תן לו ואני קבלן: **דברי הכל משתעבד.** דנעשה כמו שקבל מיד המלוה הממון]: **מצוה קא עבד.** שנזקק להשיאן לזווגן **ולא מידי חסרה** [לאשה] שלא קבל מידה כלום אלא דבור בעלמא אמר לה: **[ההוא גברא] דזבנינהו לנכסיה.** בלא דעת אשתו: **[וקא גרשה לדביתהו.** והיתה רוצה לגבות כתובה מן הלקוחות: **ערב תנן.** המגרש להדירה: **הקדש תנן.** שצריך להדירה הנאה דחיישינן שמא עשו קנוניא: **לוקח מהו.** מי צריך מוכר המגרש להדירה הנאה דחיישינן שמא עשו קנוניא על הלקוחות: **תנא כי רוכלא כו'.** כלומר ה"ה ללוקח: **דלא תנן לא תנן.** לוקח שלא שנינו שיהא צריך להדירה אין מדירה]: **משום רווחא דהקדש.** נזקקין להדירה: **ערב נמי משום דמצוה עבד.** שזווגן משום הכי נזקקין להדירה שאין אדם נמנע מלעשות מצוה: **דכל חד וחד.** שהוא נשוי מידע ידע דנכסיו משועבדין לכתובת אשתו אמאי זבין האי לוקח שלא מדעת אשתו הלכך אין נזקקין להדירה: **מתני': אין האשה יכולה לגבות כתובתה מן ההקדש.** להדיא דאין הקדש יוצא בלא פדיון והקדש נמי לא חייל עלייהו דאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו: **אלא הפודה פודה כו'.** כלומר הרוצה לפדות אלו נכסים יכול לפדות בדבר מועט **על מנת ליתן לאשה כתובתה כו'.** וכיצד פודה בדבר מועט הקדיש **בצ' מנה והיה חובו ק' מנה.** מוסיף הב"ח עוד דינר ופודה [את] ההקדש באותו דינר **ע"מ** כו' אע"ג דאיכא למימר הואיל ולא הוי כנגד חובו לא ליפוק לחולין: **גמ': ואם לא היה חובו כנגד הקדשו.** שחובו היה יותר אינו פורק הואיל דצריך להמתין שאין לו מהיכן לגבות אותו מותר הכי נמי ימתין מכל החוב עד שיהא לו ללוה נכסים אחרים ואינו גובה כלום מן ההקדש: **ורבנן.** דמתני': **עד כמה.** כלומר כמה יהא הקדש פחות מחובו שרשאי ב"ח להוסיף לו דינר וליטלו: **עד פלגא.** עד שיהא ההקדש אפילו כנגד מחצית חובו אבל אם הוא פחות מחצי חובו הואיל וצריך להמתין מרוב חובו ימתין לכל החוב עד שיהא ללוה ויניח להקדש את שלו: **מתני':** [לו. נותנין כסות ומזון **אבל לא לאשתו ולא לבניו: מעצדין.** טרידרש: **צמדו.** צמד של שוורים: **היה לו מין אחד מרובה.** כגון שהיה לו הרבה מעצדין **וממין אחד מועט** כגון שאין לו אלא מגירה אחת **אין אומרים** ימכור מן המעצדין שיש לו הרבה **ויקח לו מן המועט** כדי שיהיו לו שתי מגירות: **וכל שיש לו מן המועט.** כלומר אין מוסיפין לו מן המועט אלא יתנו לו אותו עצמו ולא יותר הואיל ולא היה לו קודם לכן אלא אחד: **מעלין לו תפילין.** נוטלין ממנו תפילין שאף הן קרויין נכסים]:

ואם מך הוא מערכך החייהו מערכך: אבל לא לאשתו ובניו וכו': מ"ט הוא מערכך ולא אשתו ובניו מערכך: רבי [א] אליעזר אומר אם היה איכר נותן לו צמדו [וכו']: ורבנן הנהו לאו כלי אומנות נינהו אלא נכסים נינהו: היה לו מין אחד [וכו']: פשיטא כי היכי דסגי ליה עד השתא השתא נמי סגי ליה מהו דתימא עד האידנא דהוה ליה לאושולי הוה מושלי ליה השתא דליכא [ב] דמשיל ליה לא קמ"ל: המקדיש את נכסיו מעלין לו [ג] תפילין: ההוא גברא דזבנינהו לנכסיה אתא לקמיה דרב יימר אמר להו סליקו ליה [ד] תפילין מאי קמ"ל מתני' היא המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין מהו דתימא התם הוא דסבר מצוה קא עבידנא אבל לענין זבוני מצוה דגופיה לא זבין איניש קמ"ל: **מתני'** אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך עצמו אין לו [ה] בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע [ו] שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן אע"פ שאמרו עבדים נמכרין בכסותן לשבח שאם תלקח לו כסות בשלשים דינר [ז] משובח מנה וכן פרה אם ממתינין אותה לאיטלים [ח] משובחת היא וכן מרגלית אם מעלין אותה לכרך [ט] משובחת היא אין להקדש אלא מקומו ושעתו: **גמ'** ת"ר ונתן את הערכך ביום ההוא שלא ישהה מרגלית לקלים קודש לה' סתם ההקדשות לבדק הבית:

הדרן עלך שום היתומים

אין מקדישין לפני היובל פחות משתי שנים ולא גואלין אחר היובל פחות משנה אחת אין מחשבין חדשים להקדש אבל הקדש מחשב חדשים: **גמ'** ורמינהו מקדישין בין לפני היובל בין לאחר היובל ובשנת היובל עצמה לא יקדיש ואם הקדיש אינה קדושה רב ושמואל דאמרי תרוייהו אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים [י] וכיון דאין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים יהא אדם חס על נכסיו ואל יקדיש פחות משתי שנים איתמר המקדיש שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר קדושה ונותן חמשים ושמואל אמר אינה קדושה כל עיקר מתקיף לה רב יוסף בשלמא לענין מכירה דפליג שמואל עליה דרב איכא למימר קל וחומר ומה מכורה כבר יוצאה עכשיו שאינה מכורה אינו דין שלא תימכר אלא הכא מי איכא למימר ק"ו והא תנן הגיע יובל ולא נגאלה כהנים נכנסין לתוכה ונותנין דמיה דברי רבי יהודה שמואל כר"ש סבירא ליה דאמר נכנסין ולא נותנין ורב

רש"י

גמ' הוא. דרשינן החייהו דהכי משמע הוא יהיה קיים מערכך: **עד האידנא דהוה ליה.** מעצד יתירה לאשולי הוו מושלי ליה מגירות: **סליקו ליה [יא] תפילין.** חללו לו תפילין מראשו עד שיפדם בדמים: **מצוה קא עבידנא.** דיהיבנא לבדק הבית הילכך אכל נכסיה הוה דעתיה: **מתני' אין לו לא בכסות אשתו.** שאינו שלו: **לשמן.** לשם אשתו ובניו: **סנדלים חדשים.** רבותא קמ"ל [דאע"ג] דעדיין לא נעלום הרי הן בחזקתן משעת לקיחה: **אע"פ שאמרו עבדים נמכרים [בכסותן] לשבח.** דכסות יפה שלהן משבחת ומעלה (א) דמיהן כגון גבי נכסי יתומים שאם תילקח לעבד כסות בשלשים דינר הוא משביח מנה על דמים שהוא שוה עכשיו: (ב) **לאיטלים.** יום השוק: **לכרך.** שדרך סוחרים לבא שם (ג): **אין לו להקדש אלא מקומו.** במרגלית: **ושעתו.** בעבד ופרה שהמעריך עצמו ומך הוא ונידון בהשג יד ולפי מה שיש לו נותן להקדש והיה לו עבד הנישום עכשיו עשרים זוז אין אומרים רואין כאילו לוקחין לו כסות בשלשים זוז והוא משביח מנה ונמכר במאה ועשרים זוז ונמצאו דמי העבד תשעים זוז וכן יתן זה להקדש אלא לפי שעתו שמין אותו וכן פרה וכן מרגלית בכפר אין שמין אותה אלא לפי מקומה: **גמ' שלא ישהה מרגלית לקלים.** לאדם קל ועני שהעריך עצמו ויש לו מרגלית לא ישהנה לו גיזבר לומר העלה אותה לכרך ולפי אותן הדמים תן אלא לפי מה ששוה כאן שמין וזה משהה אותה וימכרנה כמה שירצה ולפי דמים ששמאוה יתן שהרי בזמן שהעריכו כהן לא היה לו יותר:

הדרן עלך שום היתומים

אין מקדישין. שדה אחוזה לפני היובל פחות משתי שנים דכתיב במקדיש שדה אחוזה על פי שנים הנותרות (ט) ואין שנים פחות משתים: **ולא גואלין אחר היובל פחות משנה.** מפרש לה בגמרא [ע"ב] רב לטעמיה ושמואל לטעמיה: **ואין מחשבין כו'.** מפרש בגמרא [כה.]: **אבל הקדש מחשב חדשים.** כלומר ואם ריוח של הקדש הוא שנחשוב אותה יציאת חצי שנה שיצאה כי הא דמפרש לקמן [שם] דאקדשה בפלגא דארבעים ותמני דאי חשבת לההיא יציאה הוה ליה פחות משתי שנים לפני היובל ולא מיפרקא בגירוע אלא בחמשין ואי [יב] לא חשבת אותן חדשים שיצאו ה"ל שתי שנים לפני היובל ואיכא פסידא דהקדש דלא שקיל אלא שני סלעים ושני פונדיונין הכא ודאי מחשבין אותה ביציאה גמורה: **גמ' ורמינהו מקדישין בין לפני היובל.** דמשמע אפילו פחות מב' שנים: **רב ושמואל דאמרי תרוייהו אין מקדישין לגאול בגירוע פחות מב' שנים.** המקדיש שדה אחוזה בשנה ראשונה של יובל ובא לגואלה נותן בבית כור נ' סלעים כדכתיב זרע חומר שעורים [ויקרא כז] ואם הקדישה עשר שנים או עשרים לאחר היובל מחשבין השנים הנותרות עד היובל הבא ונותן סלע ופונדיון לכל שנה כדכתיב (ויקרא כז) ואם אחר היובל יקדיש שדהו וחשב לו וגו' ונגרע מערכך והיינו גירוע שאינו נותן חמשים סלעים והמקדיש שתי שנים לפני היובל פודה אותה בשני סלעים ושני פונדיונין כדכתיב [שם] על פי השנים הנותרות. וכן עולה החשבון של גאולת שדה אחוזה לכל שנה סלע ופונדיון שהרי אם הקדישה בשנה ראשונה שלאחר היובל היה פודה בחמשים שקל כדכתיב [שם] אם משנת היובל יקדיש שדהו וגו' משנת ולא שנת יובל בכלל אלמא בשנה שלאחר היובל קאי קרא וקאמר יתן חמשים לא לתשעה ומ' שנים הבאים עד יובל הבא תשע וארבעים סלעים נמצא סלע לכל שנה סלע יותר על סלע לכל שנה חלקיהו לפונדיונין דבסלע יש מ"ח פונדיונין הרי לכל שנה סלע ופונדיון פחות פונדיון הילכך המקדיש שדהו לאחר היובל שתים או שלש שנים נותן לכל שנה עד היובל סלע ופונדיון. ואף על פי שכשתחשוב סלע ופונדיון למ"ט שנים תמצא חמשים סלע ופונדיון כגון מ"ט סלעים ומ"ט פונדיונין והסלע אינו אלא מ"ח פונדיונין הא פרכינן ליה בבכורות בפרק יש בכור לנחלה (דף נ.) פונדיון זה מה טיבו קולבון לפרוטרוט. וקאמרי רב ושמואל דהמקדיש פחות משתי שנים לפני היובל אין כאן דין גירוע ואם בא לגאלה נותן נ' [יג] סלעים דגבי גירוע כתיב (ויקרא כז) על פי השנים הנותרות ונגרע ומיעוט שנים שתים ועצה טובה קמשמע לן מתני' שיהא אדם חס על נכסיו ולא [יד] יפדה פחות משתי שנים שלא יפסיד מ"ח סלעים: **בשלמא לענין.** מוכר שדהו בשנת היובל עצמה פליג שמואל עליה דרב לקמן בפרק המוכר (דף כט:) משום דאיכא למימר ק"ו: **מי איכא למימר ק"ו.** הרי אותן הקדושות כבר אין יוצאין מיד הקדש ביובל בלא פדיון דהא תנן (לקמן דף כה:) הגיע יובל ולא נגאלה כהנים נכנסין לתוכה ונותנין דמיה להקדש בדק הבית: **כר"ש ס"ל.** הילכך איכא למימר ק"ו קדושה כבר יוצאה עכשיו אינה קדושה אינו דין שלא תקדש: ורב

תוספות

אין להקדש אלא מקומו ושעתו. וא"ת אם כן למה צריך להמתין שום ההקדש ששים יום והרי בכל הני דהכא אין ממתינין אע"ג דהוי רווחא דהקדש ואין לומר דהכא איירי בשהקדיש כל נכסיו ומשום הכי לא שייך הכרזה זה אינו דהא תניא בתוספתא דפרקין דאפילו לא הקדיש אלא מרגלית לבדה כך הדין דאין ממתינין וי"ל דהכא איירי במטלטלין ואיתא (בהנושא) [בפ' אלמנה ניזונת] (כתובות דף ק:) דאין מכריזין על אלו שמא יגנבו אבל רישא דמתני' דמצריך הכרזה ששים יום איירי בקרקעות:

הדרן עלך שום היתומים

אין מקדישין כו': **רב** ושמואל דאמרי תרוייהו אין מקדישין ליגאל. [טו] לפדות פחות משתי סלעים וב' [טז] פונדיון (יפים) שהרי אם גאלו הוא או אחר באחד משני היובל [יז] בין בכ' בין בל' או באחד מכל שני היובל הוא נגאל לפי השנים הנותרות עד יובל סלע ופונדיון לכל שנה ושנה [יח] מ"ט

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"ג מהל' ערכין הל"ו:
כז ב מיי' פ"ג מהל' ערכין הל"ז:
כח ג ד ה מיי' שם הלכה יג:
ו [מיי' פ"א מהל' ערכין הלכה יז]:
א ז מיי' פ"ד מהל' ערכין הל"ט:
ב ח מיי' שם הל"ב:
ג ט מיי' שם הל"ח וע' בהשגות ובכ"מ ובל"מ:
ד י מיי' שם הל"ט:
ה כ מיי' שם פ"ד הל"ט:

תורה אור השלם

1. וְאִם מָךְ הוּא מֵעֶרְכֶּךָ וְהֶעֱמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהֶעֱרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל פִּי אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יַד הַנֹּדֵר יַעֲרִיכֶנּוּ הַכֹּהֵן: ויקרא כז ח
2. וְחִשַּׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֵת מִכְסַת הָעֶרְכְּךָ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְנָתַן אֶת הָעֶרְכְּךָ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַה': ויקרא כז כג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אע"פ וכו' ומעלה את דמיהן וכו': (ב) ד"ה לאיטלים ליום: (ג) ד"ה לכרך וכו' לבא שם וקונים את המרגליות ביוקר הס"ד:

מוסף רש"י

החייהו מערכך. גזבר הבא למשכנו כשאין ידו משגת והוא נידון בהשגת יד, דכתיב (ויקרא כז) והעמידו לפני הכהן והעריך אותו הכהן, מעריך לו כדי חייו ונוטל השאר לאחר ששמאוהו ולפיכך השאיר לאחר ששמאוהו ונוטל מה שכתוב (ב"מ קיד.). מצוה קא עבידנא. דיהיבנא להקדש (ב"ק קב.). אחד המקדיש כו'. והגזבר בא למשכנו על ערכו הקצוב בפרשה (כתובות נד:). אין לו. לגזבר, לא בכסות אשתו. למשכנו בשביל הערך, וכן לגבי מקדיש לא הוו בכלל נכסים להקדישו (ב"ק קב.). שצבע לשמן. בגדים שצבע לשם אשתו ולשם בניו ולא בכסות שלהם עדיין (כתובות נד.). שלא ישהה מרגלית לקלים. עני שהעריך עצמו ויש לו מרגלית שוה ג' סלעים, אין אומרים לו שיש שם עשיר והוא יקנה בד' סלעים הילכך ערכך ד' סלעים יש לו ויתן ערך שלם, אין אומרים כן אין להקדש אלא מקומו ושעתו (ערכין יח.).
הדרן עלך שום היתומים
כהנים נכנסין לתוכה. כהנים של משמר היובל נכנסין לתוכה והיא חלוקה בינם (לקמן כה:).

רבינו גרשום

גמ': החייהו מערכך. כלומר תן לו חיותו מערכך: ורבנן. דלא איירו לא בצמד ולא בחמור קסברי הני נכסים נינהו ואין נותנין לו: עד האידנא. דהוה ליה הרבה מעצדין דהוה מצי לאשולי ולמי שהיה משאיל לו מעצד שואל ממנו מגירה כנגדו והיה לו מגירות על צורכו השתא דאין לו אלא שני מעצדין וליכא לאשולי ליתפסו ליה תלת מן המרובה קמ"ל דלא: מתני': אין לו. לגזבר ליטול: [לא] בכסות אשתו ובניו. אע"ג דעדיין לא לבשו: אע"ג דאמרו עבדים נמכרין בכסותן לשבח. שמשביחין כסותן ונמכרין ביוקר: וכן פרה. נמכרת: לאיטלים. לזמן השוק ביותר: וכן מרגלית [אם מעלין אותה] לכרך משובחת. כל אלו אין מזיזין אותן ממקומן להוליכן למקום היוקר אלא כמו שהן שוין במקומו של מקדיש ושל מעריך ובאותה שעה שמקדישה ובכך מחשבין אותן היינו אין לו אלא מקומו ושעתו: גמ': ביום ההוא שלא ישהה מרגלית לקלים. כלומר אם העריך את עצמו והוא אדם קל ועני ויש לו מרגלית ואינה שוה כדי ידו ובמקומו אלא שקל מחשבין אותו בהשלך ונידון בהשג יד ופטור ואין אומרים ישהה עד שתמכר ביוקר ולא יהא נידון בהשג יד דת"ל ביום ההוא: סתם הקדש לבדק הבית. מקום שבא כולו לה' לבנין ואין ממנו הנאה לא לכהנים ולא למזבח:
הדרן עלך שום היתומים:
אין מקדישין. [שדה בית זרע חומר שעורים]: פחות מב' שנים. לפני היובל כי אם הקדיש משלם חמשים שקלים [כדמפרש בגמרא] לעצה טובה קמ"ל שיהא אדם חס על נכסיו שלא יקדיש שדהו שתי שנים לפני היובל ואח"כ גאולה לפי השנים שיש מן הגאולה עד היובל ואותן שנים שהיא ברשות הקדש יגרע להקדש לכל שנה סלע ופונדיון ויתן להקדש בכל שנה סלע ופונדיון לכור והוא שלו שכך עולה חשבון של נ' שקלים מ"ט [שקלים] למ"ט שני יובל ושנת חמשים עצמה אינה נחשבת שהיא עולה לכאן ולכאן והשקל הנשאר מחלקו לפונדיונין ויש בשקל מ"ח פונדיונין ומגרע לכל שנה סלע ופונדיון חוץ משנה [אחת] ואע"פ שנחסר לשנה אחת פונדיון כיון שאילו בא למצוא החשבון לחלקו בשוה לכל השנים היה מגיע פחות מפונדיון לשנה ולא רצה לחשוב אלא פונדיון שלם הילכך קאמר סלע ופונדיון וכל אותן שני יובל שהיה שלו קודם שהקדישה אין נותן בשביל אותן שנים כלום אבל אם הקדישה בפחות משתי שנים קודם היובל ובא לגואלה אין נותן לאותן ב' שנים ב' סלעים וב' פונדיונין ולא יותר מכאן אלא חמשים שקל שלם לחומר שעורים מ"ט משום דכתיב אם עוד רבות בשנים כלומר שעדיין נשארו אפי' ב' שנים לפניו ישיב גאולתו אבל בשנה אחת שנשארה לפני היובל ואם פחות מב' שנים לפני היובל הקדישה לא נשארו שתי שנים ולא כלום ולא גאולה בגירוע: פחות מב' שנים. [אחת] כל שנה נותן נ' שקל: [ולא גואלין אחר היובל.] האי אחר היובל קא מהדר גמרא דבכל שני יובל מיירי: פחות משנה. שאם בא לגואלה בעשר שנים ומחצה לאחר היובל לא יאמר כיון שלא נגמרה השנה לא אתן בשבילה סלע ופונדיון. אלא מחשב אותה כשנה שלימה [ובא] דאין מקדישין כלל לפני היובל פחות משתי שנים [השנים] הנותרות היינו ולא גואלין פחות משנה]: גמ' קא ס"ד דאמורא דאין מקדישין כלל לפני היובל ולכך פריך מקדישין לפני היובל וכו' [לאחר היובל. אפי' בסמוך ליובל ממש: ובשנת היובל עצמה לא יקדיש מפרש לתרוצי מתניתין מאי אין מקדישין לאו דאין מקדישין כלל קתני אלא אין מקדישין לדעת כן שיהא יכול לגאול בגירוע דכתיב ואם מעט נשאר בשנים עד שנת היובל וחשב לו כפי שניו ישיב גאולתו כלומר שיגרע הפדיון ולא יתן אלא סלע ופונדיון לשנה שהיתה של הקדש לפני היובל הא אם הקדישה פחות משתי שנים לפני היובל אינו גואל [בגירוע] וכיון שכן [דאין מקדישין ליגאל בגירוע פחות מב' שנים] מתניתין עצה טובה קמ"ל שיהא אדם חס על נכסיו ואל יקדיש בזמן שאינו יכול לפדות בגירוע ולהכי קאמר אין מקדישין כו' כדי שלא יפסיד ולא דלא חייל עליה קדושה: רב אמר קדושה. ואם בא לגאלה [בשלמא לענין מכירה] דפליג שמואל עליה דרב לקמן בפרק המוכר את השדה דקאמר רב מכורה ויוצאה ושמואל אמר אינה מכורה עכשיו שבשנת היובל אינו דין שלא תמכר: אלא הכא מי איכא ק"ו ומה קדושה כבר אינה יוצאה ביובל הלכך קדושה עכשיו שאינה יוצאה אינו דין שלא תקדש: והתנן הגיע היובל ולא נגאלה כהנים נכנסין לתוכה ונותנין דמיה להקדש דברי ר' יהודה. אלמא דשל הקדש הוא ואינה יוצאה לבעלים: [אלא] שמואל כר"ש סבירא ליה דאמר נכנסין לתוכה ולא נותנין. דמיה להקדש הכי נמי דאינה קדושה כי הקדישה בשנת היובל:

שינויי נוסחאות

א] רבי אלעזר אומר (ש"מ). ב] דליכא דמושיל ליה (ש"מ). ג] ד] ליה תפילין (ש"מ). ה] לו לא בכסות (ש"מ). ו] בצבע שצבען לשמן (ש"מ). ז] דינר משביח הוא מנה (ש"מ). ח] לאיטלים משבחת היא (ש"מ). ט] לכרך משבחת היא (ש"מ). י] שנים ס"א וליתא אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים הא דרב ושמואל דאמרי תרוייהו אין מקדישין ליגאל בגירוע בפחות משתי שנים כך מצאתי בכל ס"י של קלף (ש"מ). יא] תפיליו. חללו לו תפיליו (ש"מ). יב] ואי אמרת דאין מחשבין אותן חדשים (ש"מ), יג] בדפו"ר שלמים, יד] ולא יקדיש פחות (ש"מ), טו] בגירוע פחות מב' שנים דיכול לפדות בב' סלעים וב' פונדיונין שהרי (צ"ק), טז] פונדיונים שהרי [ותיבת יפים נמחק] (ש"מ), יז] היובל בעשרה או בעשרים או בשלשים או באחד מכל (ש"מ), יח] ושנה דכך הוא עולה לפי חשבון השנים בית זרע חומר שעורים למ"ט שנים לחמשים סלעים (ש"מ).

א) הך קרא לא כתיב הכא כלל [illegible]

שיטה מקובצת

ולא לאשתו ובניו מערכך. גליון. וא"ת לרבי יהודה דדריש לעיל מהאי קרא הוא שיהא במכותו מתחלתו ועד סופו ...

ו א מיי' פ"ד מהל' ערכין הל"ט:
ז ב מיי' שם הל"ב:

שינויי נוסחאות

א] תיבת סבר נמחק (ש"מ). ב] אם משנת היובל (ש"מ). ג] כתיב אם בשנת (ש"מ). ד] קדושה ליגאל בגירוע (ש"מ). ה] נמי משנת ושנת (ש"מ). ו] ופונדיון לשנה רבי (ש"מ). ז] תיבת שנה נמחק (ש"מ). ח] שמעון נמי לא (ש"מ). ט] בכלל ה"נ משנת היובל ולא שנת היובל בכלל (הס"ד) (ש"מ). י] עד רש"י. יא] אמאי ליתיב סלע ופונדיון לשנה לא ליתיב אלא סלע לשנה (ש"מ). יב] ז"ק. יג] שנה הואיל ושנה (ש"מ). יד] תיבת היובל הבא (ש"מ). טו] יעבץ מ"מ. טז] משנה דקאמר מתני' קמ"ל דבשנת יובל (ש"מ). יז] דמ"ט סלעים (ש"מ). יח] סלע דהוא מ"ח פונדיונים דזהו פונדיון לכל שנה עם הסלע חסר לבד פונדיון אחד זהו פונדיון (ש"מ). יט] שתים וליכא לפיכך בא התנא (והשאר נמחק) (צ"ק). כ] אבל פחות (צ"ק). כא] אבל מקדיש פחות משתי שנים לפני היובל לא ידע לפי שאין עד היובל כ"א שנה לפיכך השמיענו התנא (ש"מ). כב] פחות מב' שנים לפני היובל שאם יגאל אין לו גירוע (ז"ק). כג] דקתני מתניתין. כד] הקדשת. כה] דהשנה מתחיל (ש"מ). כו] מראש השנה (ש"מ). כז] ולא נאמר שנת יובל נמשכת עד יום הכפורים (הס"ד) (ש"מ). כח] מאריכה (צ"ק). לא] הדרא ומזדבנא הכא הדרא ומזדבנא אלמא אית להו הוי הפירכא הוי צריך (ש"מ). לב] גי' ז"ק אי לאו פירכא הוי צריך. לג] גי' ז"ק ליכא ק"ו ומקדישין וכו'. לד] כרבי דאמר בריש פ' השג יד ראשון וראשון בכלל (ש"מ). לה] בשנת היובל. לו] א"כ בשנת היובל. לז] מכח ק"ו. לח] גי' ז"ק לא קאי פלוגתא דרב ושמואל בפלוגתא דתנאי דזה לא יתכן (ש"מ). לט] כאמבי קאמרי רבנן (ש"מ). מ] ל"ג. מא] לשנה כיון דשנת (ש"מ). מב] ז"ק. מג] היא כרבנן כדמשני לעיל (ש"מ).

שיטה מקובצת

מאי טעמא דרב. דנהי דלא מצי סבר רב קדושה ויוצאה לאלתר ביובל [דהא אין קדושה קמי] יובל לא הדרה ביובל מ"מ קדושה ויוצאה לכהנים ביובל הוי דהוה ליה למימר כמו שאמר גבי הקדישה מקודם ונותן חמשים, ומשני אמר רב קרא אם משנת היובל ושנת היובל בכלל, וא"ת כיון דהאי טעמא דקאמר רב סוף סוף לבעלים מי קא הדרא אינו מספיק לישב דברי רב וצריך לתרץ דברי רב דיליף לה מקרא, א"כ למה ליה למימר סוף סוף לבעלים מי קא הדרא נימא דיליף מקרא, ויש לומר דלא (חשיב) [השיב] רב זה אלא לסתור ק"ו דשמואל ואח"כ פירש דטעמא דרב מקרא והדר תו קאמר דטעמא דשמואל מהאי קרא. הרא"ש ז"ל: ושנת היובל בכלל. ואפילו לרבנן דרבי דלא דרשי מראשון וראשון בכלל אע"ג דכתיב ביה עד הכא דרשינן ליה מדכתיב בתריה אם אחר היובל מכלל דמשנת היובל הוי שנת היובל בכלל, והאי דקאמר רב משנת היובל ושנת היובל בכלל לא בעי למימר דמשנת היובל הוי שנה שאחר היובל אלא ששנת היובל יש לה דין של כל שנה שאחר היובל דהא ליתא דבשנת היובל נותן חמשים ובשנה שאחר היובל מגרע שנה ונותן והכי הוי ליה למימר מאי משנת היובל בשנת היובל עצמה, אלא איידי דנקט בפלוגתא דרבי ורבנן דמייתי לקמן האי לישנא נקטיה נמי הכא, והוה מצי למפרך השתא לרב כיון דלכ"ע דמשנת היובל ושנת היובל בכלל אם כן פונדיון למה לי, אלא דניחא ליה לאקשויי מן הברייתא לאלתר דמינה קא הדר ממאי דהוה בעי למימר דאפי' לרבנן שנת היובל בכלל ואיהו אמר כרבי והדר פריך מרבי ארבי. תוס' הרא"ש ז"ל: הא מני רבנן היא ואנא דאמרי כרבי. [illegible]

גמרא

ורב [א] סבר סוף סוף לבעלים מי קהדרא לכהנים הוא דנפקא [א]וכהנים משולחן גבוה קא זכו מאי טעמא דרב דאמר קרא [ב] [1]ואם משנת היובל ושנת היובל בכלל ושמואל מי כתיב [ג] ואם בשנת היובל משנת היובל כתיב משנת שאחר היובל בשלמא לרב היינו דכתיב אם משנת היובל [2]ואם אחר היובל אלא לשמואל מאי אחר היובל אחר אחר מיתיבי מקדישין בין לפני היובל בין לאחר היובל ובשנת היובל עצמה לא יקדיש ואם הקדיש אינה קדושה אמר לך רב אינה קדושה [ד] בגירוע אבל קדושה ונותנין חמשים מכלל דלפני היובל קדושה ליגאל בגירוע והא רב ושמואל דאמרי תרווייהו [א]אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים אמר לך רב הא מני רבנן היא ואנא דאמרי כרבי דאמר[ב] ראשון וראשון בכלל שביעי ושביעי בכלל הכא נמי [ה] (א) בשנת ושנת היובל בכלל אי כרבי פונדיון מאי עבידתיה וכי תימא לית ליה והתנן [ג]הקדישה שתים ושלש שנים לפני היובל רבי אומר אני נותן סלע ופונדיון [ו] רבי כרבי יהודה סבירא ליה דאמר [ד]שנת חמשים עולה לכאן ולכאן לשמואל לימא רבי כרבנן סבירא ליה דאי כרבי יהודה סלע ושתי פונדיונות מיבעי ליה ע"כ לשמואל רבי כרבנן סבירא ליה תא שמע [ה]ולא גואלין אחר היובל פחות משנה בשלמא לשמואל לא גואלין לאחר יובל פחות משנה אלא לרב מאי אחר יובל [ז] שנה מי סברת אחר יובל ממש מאי אחר יובל באמצע

רש"י

ורב. אמר לך לרבי שמעון [ח] לאו יציאה היא דסוף סוף לבעלים מי הדרא: בשלמא לרב היינו דכתיב אם משנת היובל. חמשים סלעים אם לאחר היובל גירוע: אלא לשמואל מאי אחר היובל. הא קרא קמא דבעי חמשים נמי לאחר היובל קאי: אחר אחר. כגון שתים ושלש שנים אחר היובל איכא גירוע אבל אקדשה בשתא דבתר יובל ליכא גירוע: אינה קדושה ליגאל בגירוע. שהרי יש כאן יובל שלם: מכלל. דהא דקתני בההיא מקדישין לפני היובל ליגאל בגירוע קאמר והא רב ושמואל כו': אמר לך רב. ודאי הא דקתני מקדישין ודאי ליתן חמשים קאמר ובשנת היובל אינה קדושה כל עיקר ולא תיקשי לדידי דהא מני רבנן היא דפליגי עליה דרבי בפרק השג יד (לעיל דף יח:) דאמרי ראשון ולא ראשון בכלל[ט]: ואנא דאמרי כרבי. ולשמואל אפילו לרבי אינה קדושה דכי אמר רבי מיום הראשון וראשון בכלל התם הוא דכתיב [ה] ועד [י] דשייך ביה לשון מיום אבל הכא דלא כתיב ועד [יא] ה"ל למיכתב בשנת (הכא) מודה רבי דלא הוי בכלל: אי רבי. דריש הכא משנת ושנת בכלל אלמא בשנת היובל קאי קרא וקאמר יתן נ' סלעים פונדיון מאי עבידתיה כי מקדיש עשר או כ' שנה לפני היובל אמאי [יב] (ב) [יג] [יהיב סלע ופונדיון] ליתיב סלע לשנה דכיון דכי מקדיש ופריק ליה בשתא דיובל גופיה לא יהיב אלא חמשין אשתכח דלא מטא לכל שנה ושנה של יובל אלא סלע שהרי מכאן ועד יובל הבא נ' שנה [יג] הואי ושנה זו בכלל הילכך כי פריק לה שתים או שלש לפני היובל סלע הוא דבעי למיתב בכל שנה ותו לא: עולה לכאן ולכאן. שנת היובל היא מיובל שעבר ומונין אותה שנה אחת ליובל הבא הילכך עם שנה זו אינן עד שנת יובל הבא אלא מ"ט [יד] ושנת היובל הבא אינה נמנית עמהן שהרי יובל משמט בתחילתו ומכי עיילא שנת יובל אי פריק לה אחר נפקא לכהנים כדכתיב והיה השדה בצאתו ביובל [ויקרא כז] אשתכח [דאחר] הפודה שדה אחוזה בשנת יובל עצמה כשהוקדשה אינה בידו אלא מ"ט שנים וקא יהיב חמשים סלעים דמטי סלע ופונדיון לכל שנה: לשמואל. דאמר דהכא מודה רבי [טו] דמשנת ולא שנת בכלל ואשתא דבתר יובל קאי קרא וקאמר דיהיב חמשין: לימא רבי. דאמר נותן סלע ופונדיון לשנה: כרבנן סבירא ליה. דפליגי עליה דר' יהודה דאין שנת יובל שעבר ממנין יובל הבא ולבד ההוא שתא יש כאן מ"ט שנים דאי כרבי יהודה סבירא ליה דאמר אין ביובל אלא מ"ח לבד משנת יובל שעברה וקרא בשתא דבתר יובל קאי אישתכח דיהיב חמשים סלע למ"ח שנים דמטי סלע ושני פונדיון: בשלמא לשמואל פחות משנה. [טז] קאמר דקמ"ל מתני' דבשנת יובל עצמה אם הקדישה אין צריך ליגאל דלא קדשה:

באמצע

תוספות

[יז] מ"ט סלעים למ"ט שנים פש לך סלע [יח] דהוא מ"ח פונדיון וזהו פונדיון שמציא לקלבון כדאיתא בבכורות (דף נ.) אבל אם הוא גואל בפחות משתי שנים לפני היובל אינו מגרע כלום אלא גואל כור זרע בחמשים סלעים שלימים כדכתיב (ויקרא כז) וחשב לו את הכסף על פי שנים הנותרות עד שנת היובל ונגרע מערכך ומיעוט שנים שתים [יט] אבל [כ] משתי שנים אין לו גירוע לפיכך בא התנא לאשמועינן שיהא אדם חס על נכסיו ואל יקדיש פחות משתי שנים לפני היובל שלא יצטרך לגאול בלא גירוע אלא נותן חמשים סלעים שלימים וא"ת ניתני נמי אין מקדישין שנה ראשונה של יובל כדי שיהא חס על נכסיו דאז נמי גואל בלא גירוע ויש לומר דזה לא הוצרך לומר דיודע המקדיש שאם גואל יגאל בלא גירוע וקביל עילויה שהרי היא עולה חמשים סלעים למ"ט שנים חשבון סלע ופונדיון לשנה אבל [כא] כאן השמיענו לפי שאין עד היובל כ"א שנה לפיכך (לא הזהיר) השמיענו התנא שיהא חס על נכסיו ואל יקדיש [כב] שאם יגאל פחות משתי שנים [כג] דאז הוא לפני היובל אין לו גירוע ועוד יש לומר דלפיכך לא תנא נמי אין מקדישין שנה ראשונה של יובל לפי שיכול להמתין עד ג' שנים לפני היובל ואז לא יהא צריך ליתן כי אם שלש סלעים ושלש פונדיונין לפיכך לא הזהיר התנא אלא בפחות משתי שנים דאז הוא צריך ליתן חמשים סלעים שלימים ואם המתין עד היובל לא יחזור עוד לידו וא"ת מאי קמ"ל הא [כד] [כה] (קתני) מתניתין דמקדישין בין לפני היובל בין לאחר היובל וי"ל דהכי פי' דאע"ג [כו] דאין השנה מתחיל אלא [כז] בראש השנה מ"מ יובל אינו מתחיל עד יום כפורים בין לאחר יובל זה אחר ראש השנה של סוף שנת היובל [כח] לא נאמר ששנת [כט] יובל [ל] (מערכך) עד יום הכפורים:

סוף סוף לבעלים מי קא הדרא. וא"ת למה ליה לתרוצי הכי לימא דלית ליה ק"ו דשמואל וי"ל משום דלקמן (דף כט:) גבי פלוגתא דרב ושמואל דמוכר שדהו בשנת היובל עצמה קאמר מאי טעמא דשמואל ק"ו ומה מכורה כבר כו' ופריך התם ולרב לא אמר ק"ו כה"ג והתניא יכול ימכור בתו כשהיא נערה אמרת קל וחומר כו' ומשני התם לא הדרא [לא] ומזבנא הכא הדרא ומזבנא אלמא [לב] אית להו אי לאו פירושו הוי צריך רב נמי למילף ק"ו כדילפינן ליה במוכר בתו נערה לפיכך הוצרך הכא לרב לסתור הק"ו וה"פ סוף סוף לבעלים מי קא הדר וכיון דלא הדר תו לבעלים תו [לג] לא מקדישין כדין שדה אחוזה:

מאי טעמא דרב אמר קרא ואם משנת היובל כו'. וא"ת אמאי הוצרך לפרש טעמא דרב כיון דסתר ק"ו דשמואל דהא שמואל עיקר טעמיה מכח ק"ו הוא וי"ל דע"כ הוצרך לרב לומר דקרא דאם משנת היובל רוצה לומר דשנת היובל בכלל כרבי [לד] בריש פ' השג יד (לעיל דף יח: ושם) דאמר ראשון וראשון בכלל דאי אמרת משנת היובל שנה שאחר היובל כמו שמואל א"כ [לה] שנת היובל עצמה מאחר שלא דבר בה הכתוב היה לנו לומר שאם [לו] הקדש בא שיגאול בשויה ולא כסדר שאר השנים שגואלין לפי חשבון בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף כך פי' בתוספ' אבל קצת קשה לקמן על זה ומ"ו הרמ"ר פירש דכיון שלא דבר הכתוב בשנת עצמה של יובל היה לנו לומר אינה קדושה כמו שאומר שמואל ולפיכך הוצרך לפרש דרב כרבי סבירא ליה דמשנת היובל ושנת היובל בכלל קאמר ואם תאמר כיון דרב סבירא ליה דקרא דמשנת היובל ושנת היובל בכלל קאמר אם כן למה הוצרך לסתור הקל וחומר דהא קרא בהדיא כתיב דשנת היובל עצמה בכלל וי"ל דאם הק"ו טוב אפי' רבי לא היה אומר דמשנת היובל ושנת היובל בכלל קאמר אלא הייתי אומר אפי' לרבי מכח הק"ו דמשנת היובל שנת שאחר היובל קאמר כמו שמואל ומש"ה ניחא נמי דמצינו למימר דאפי' שמואל לרבי נמי קאמר דאינה קדושה דכח הק"ו מוציא דלא אמר הכא משנת היובל ושנת היובל עצמו ומש"ה הוצרך רב יוסף לפרש טעמא דשמואל מכח הק"ו [לז] [לח] דה"א דקאי פלוגתא דרב ושמואל כפלוגתא דתנאי זה לא יתכן אלא ודאי אליבא דרבי פליגי כדפי' טעמייהו אבל לרבנן אפי' רב מודה דמקדיש בשנת היובל עצמה אינה קדושה והכי איתא לקמן בשמעתין:

אמר לך רב הא מני רבנן היא. ואנא דאמרי כרבי לפירוש התו' דמפרשים לעיל דכיון דלא דבר הכתוב בשנת היובל עצמו היה לנו לומר דאם הקדיש בה הרי היא קדושה ליגאל בשויה א"כ [לט] היאך קאמרי רבנן בשנת היובל עצמה לא מקדיש ואם הקדיש אינה קדושה היה לנו לומר דאם הקדיש בה הרי היא קדושה ליגאל בשויה אבל לפי' מורי הרמ"ר ניחא: **אי** כרבי פונדיון מאי עבידתיה. וא"ת למה לו למיפרך משום דסבירא ליה כרבי הוה ליה למיפרך בהדיא לרב מהא דתנן (לקמן דף כה.) הקדישה שתי שנים או שלש שנים לפני היובל נותן סלע ופונדיון לשנה [מ] [מא] [ואי] דשנת היובל עצמה קדושה כסדר שאר שני היובל פונדיון מאי עבידתיה ויש לומר דמזה הוה מצי לשנויי ההיא [מב] [מג] [רבנן היא] כדמשני לעיל אבל מרבי פריך שפיר דרבי אומר כמו שמפרש הש"ס:

דאקדשיה

מסורת הש"ס

א) [בילקוט ליתא. וש"נ], ב) [לעיל יח:], ג) לקמן כה. ע"ש, ד) [לעיל יב: וש"נ], ה) [שמות יב].

תורה אור השלם

1. אִם מִשְּׁנַת הַיֹּבֵל יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ כְּעֶרְכְּךָ יָקוּם: ויקרא כז יז

2. וְאִם אַחַר הַיֹּבֵל יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ וְחִשַּׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּסֶף עַל פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְנִגְרַע מֵעֶרְכֶּךָ: ויקרא כז יח

הגהות הב"ח

(א) גמ' הכא נמי משנת ושנת: (ב) רש"י ד"ה אי רבי וכו' אמאי לא ליתיב רק סלע לשנה:

מוסף רש"י

משלחן גבוה קא זכו. כעבד הנוטל פרס מבית רבו (ביצה כא.). שנת חמשים עולה לכאן ולכאן. שנת היובל, ושנה ראשונה לשמיטה הבאה (ר"ה ט.) והיא תחלת יובל הבא (לעיל יב:).

רבינו גרשום

ורב אמר סוף סוף. אפי' לר' שמעון מי קא הדרא לבעלים לכהנים הוא דנפקא ועדיין איכא למימר דהקדש היא ומ"ט לא נותנין דמים דכהנים משלחן גבוה קא זכו[א]) וליכא למימר שמואל כר' שמעון סבירא ליה: מ"ט דרב. דאמר קדושה: [אמר קרא כו' אלא לשמואל מאי אחר היובל]: אחר אחר. כלומר אם משנת היובל משמע משנה שאחר היובל ולא יובל עצמה ואם אחר היינו אחר אחר דהיינו שנה שלישית: [אמר לך רב הא מני. דקתני ובשנת היובל עצמה לא יקדיש: רבנן היא. דלית להו עד ועד בכלל וקא דרשי ואם משנת ולא שנת ממש: ואנא דאמרי כרבי. דאית ליה עד ועד בכלל כדאמר מיום הראשון עד יום השביעי ראשון וראשון כו': אי כר' פונדיון מאי עבידתיה. כלומר כיון דקא חשיב שנת חמשים בכלל חשבון שנות היובל בהדי מ"ט דקדשה נמי בשנת היובל אם כך הוא שקל נ' דקא פליג ליה לפונדיון שתהא פונדיון לכל שנה אמאי כיון דשנת נ' קדשה נמי כבשאר שני יובל ליתיב לה שקל נ' לגופה: וכי תימא. הכי נמי דלית ליה פונדיון לשנה והתניא הקדיש שתים כו': ר' דאית ליה פונדיון לשנה כר' יהודה סבירא ליה דאמר] שנת נ' עולה לכאן ולכאן. וכיון דקא חשיב ליה [נמי] להתחלת שני יובל הילכך פייש שקל לדידיה וקא פליג ליה לפונדיונין: לשמואל. דאמר אינה קדושה [לימא] ר' דאית ליה פונדיון אחד לשנה כרבנן סבירא ליה דלית להו שנת חמשים עולה לכאן ולכאן אלא באפי נפשה הויא ליובל הילכך פליג שקל דידיה לפונדיונין (כשמואל) {לשמואל} דאמר אינה קדושה: דאי כר' יהודה סבירא ליה דעולה לכאן ולכאן להתחלת חשבון מ"ט ולשנת חמשים א"כ לא הוי בין יובל ליובל אלא מ"ח שנים פשו להו ב' שקלים חלקם לפונדיון נמצא לכל שנה [של מ"ח] סלע וב' פונדיונין [לשנה מיבעי ליה]: על כורחיך לשמואל [דאמר אינה קדושה] כרבנן סבירא ליה. דלא חשיב שנת נ' אלא לסוף יובל וכיון דאמר אינה קדושה פייש שקל דידה ופליג ליה לפונדיון ולא אתי אלא סלע ופונדיון לשנה: בשלמא לשמואל. דאמר אינה קדושה היינו דקתני ולא גואלין ומקדישין לאחר היובל פחות משנה למעוטי שנת היובל עצמה דאין מקדישין וגואלין: אלא לרב. [דאמר] דקדשה מאי אחר היובל: [אמר לך רב] מי סברת [מאי] אחר היובל ממש. שנה הסמוך ליובל דקא דייקת למעוטי יובל עצמה לא: מאי אחר היובל באמצע היובל. כלומר בכל שנים שבאמצע היובל:

א) נ"ל ומיהו טעמא דשמואל שפיר איכא למימר כר"ש ס"ל.

דאקדשיה בפלגיה דארבעים ותמני. לאו דוקא נקט דאקדשיה דלא בהקדש תליא מילתא כי אם בגאולה: **וליקדשו באפי נפשייהו.** [יט] פירשתי בב"ב (דף קנ.) וקדושין (דף סא.): (שייך לע"ב) **ליעידה ולעבד עברי.** וא"ת אמאי לא חשיב נמי [כ] לנחלה ואין לומר דמשום דלא ידעינן נחלה אלא מטעם זה שהוא קודם לשדה אחוזה כדאיתא בפרק יש נוחלין (ב"ב דף קח:) הא ליתא דאפילו יהא שוים בשאר דברים כמו עבד עברי ושדה אחוזה מכל מקום ליעידה הבן קודם לאח בקרא בהדיא ומייתי ידעינן שפיר נחלה לכן נראה לפרש דלא נקט אלא דלא שייכא באח כלל אבל נחלה שייכא באח מיהא היכא דליכא לא בן ולא בת [כא] (ולא אב): כלוס

באמצע יובל דכל כמה דלא מליא ליה שנה לא מגרע ליה מאי קמ"ל דאין מחשבין חדשים עם ההקדש הא בהדיא קתני אין מחשבין חדשים עם ההקדש מה טעם קאמר מה טעם לא גואלין לאחר יובל פחות משנה משום דאין מחשבין חדשים עם ההקדש: אין מחשבין חדשים וכו': ת"ר מנין שאין מחשבין חדשים עם ההקדש ת"ל [1] וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות שנים אתה מחשב ואי אתה מחשב חדשים מניין א שאם [א] אתה רוצה לעשות חדשים לשנה עושה היכי דמי כגון דאקדשיה בפלגא דארבעין ותמני ת"ל וחשב לו הכהן מ"מ: **מתני'** [א] המקדיש שדהו [ב] בשעת היובל נותן ב בזרע חומר שעורים חמשים שקל כסף היו שם ג נקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהים עשרה טפחים אינן נמדדין עמה פחות מכאן נמדדין עמה [ג] הקדישה ד שתים ושלש שנים לפני היובל נותן [ד] סלע ופונדיון לשנה ואם אמר ה הריני נותן דבר שנה בשנה אין שומעין לו אלא נותן את כולו כאחד אחד בעלים ואחד כל האדם מה בין בעלים לכל אדם ו אלא [ב] שבעלים נותנין חומש וכל אדם אין נותנין חומש: **גמ'** תנא ז כור זרע ולא כור תבואה מפולת יד ולא מפולת שוורים תני לוי ח לא [ג] מעבה ולא מידק אלא בינוני: היו שם נקעים עמוקים כו': [ה] וליקדשו באנפי נפשייהו וכי תימא כיון דלא הוו בית כור לא הוו קדשי והתניא שדה מה ת"ל לפי שנאמר [2] זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף אין לי אלא שהקדיש כענין הזה מנין לרבות לתך וחצי לתך [ד] סאה ותרקב וחצי תרקב ת"ל שדה מ"מ אמר מר עוקבא בר חמא הכא בנקעים מלאים [ה] מים דלאו בני זריעה נינהו דיקא נמי דקתני דומיא דסלעים ש"מ אי הכי פחות מכאן נמי הנהו נגאני דארעא מיקרו שידרי דארעא מיקרו: הקדישה שתים ושלש וכו': ת"ר ונגרע מערכך אף מן ההקדש שאם אכלה הקדש שנה או שתים אי נמי לא אכלה אלא שהיתה לפניו [ו] נותן סלע ופונדיון לשנה: ואם אמר הריני נותן כו': ת"ר מנין שאם אמרו בעלים [ז] הרינו נותנין דבר שנה בשנה שאין שומעין להם ת"ל וחשב לו הכהן את הכסף עד שיהא כסף כולו כאחד אחד בעלים ואחד כל אדם מה בין בעלים לכל אדם שהבעלים נותנין חומש וכל אדם אין נותנין חומש: **מתני'** הקדישה ט וגאלה אינה יוצאה מידו ביובל גאלה בנו יוצאה לאביו ביובל גאלה אחר או אחד מהקרובים וגאלה מידו יוצאה לכהנים ביובל גאלה אחד י מן הכהנים והרי היא תחת ידו לא יאמר הואיל והיא יוצאה לכהנים ביובל והרי היא תחת ידי הרי היא שלי אלא יוצאה מתחת ידו ומתחלקת לכל אחיו הכהנים:

גמ'

באמצע יובל. כלומר האי אחר אפי' אחר עשרים או שלשים שנה קאי ומאי פחות [ח] שנה דקאמר הכי קאמר הבא לגאול באמצע יובל וליתן סלע ופונדיון לשנים הבאים והיה עומד בניסן שהוא אמצע שנה לא יאמר חצי סלע וחצי פונדיון אני נותן משנה זו אלא נותן סלע ופונדיון שלם והיינו דקאמר אין גואלין בפחות משנה דכמה דלא נפקא לה כולה שתא לא מיגרעא ליה כלל ולא יהיב גאולת חצי שנה אלא גאולת שנה שלימה: [ט] **[שאין מחשבין חדשים עם ההקדש.]** כדאמרן שאם בא לגאלה חמש שנים וחצי לפני היובל אין מחשבין אותן ששה חדשים שיהא משנה לשנה שבית אלא נותן ששה סלעים וששה פונדיונין]: **השנים הנותרות.** כל מה שנותר חשוב שנים: [ו] **לעשות חדש שנה.** לחשוב אותן חדשים שיהא כאילו הן שנה והוי רווחא דידיה: **והיכי דמי דאקדשה בפלגא דמ"ת.** דאי חשבת לחדשים שיהא [י] ביניאה גמורה הוו להו פחות משתי שנים ואינה נגאלת בגירוע: **מתני' בשעת היובל.** בזמן שהיובל נוהג אבל בזמן שאין היובל נוהג פודה אותה בשויה כשאר הקדישות: **אין נמדדין עמה.** והן נפדין בשוין והשאר לפי חשבון חמשים סלעים לבית כור: **ואחד כל האדם.** פודה בית [יא] חומר בחמשים שקל בין שהיא שוה אלף שקלים בין שאינה שוה אלא ה' שקלים: **שהבעלים נותנין חומש.** דכתיב ואם גאל יגאל את השדה המקדיש אותו וגו' [ז]: **גמ' כור זרע.** שיכולין לזרוע בו כור: **ולא כור תבואה.** קרקע שקוצרין הימנו כור תבואה דהוי בציר מכור זרע טובא דבההוא לא בעי [יב] חמשים אלא לפי חשבון הזרע או שליש כור או רביע כור: **מפולת יד.** שזורעין ביד: **ולא מפולת שוורים.** שהיו רגילין לתת שקין מלאין זרע על השוורים ומנוקבין השקין מתחתיהן נקבין רחבים ומוליכין אותן ע"פ [יג] המחרישה והזרע נופל וגדולה קרקע המקבלת כור זרע במפולת יד שאינו עבה מקרקע המקבלת כור זרע במפולת [יד] זרע שוורים שהיא עבה: **תנא.** אין משערין בזרע מעובה שהוא הפסידו של פודה: **ולא.** בזרע מידק שהוא הפסד דהקדש דהוי בית כור גדול אלא בזריעה בינונית: **מעובה** שנותנין בה זרע מרובה. **מידק** שנותנין זרע מועט ובלע"ז קליי"ר: **וליקדשו.** הנך נקעים באנפי נפשייהו וליפרקו נמי לפי חשבון חמשים לבית כור ומה הנאה יש במה שאין נמדדים עמה הא אינהו נמי הכי מיפרקי: **שדה מה ת"ל.** ה"ל למיכתב ואם מאחוזתו יקדיש איש וגו': **בענין הזה.** בית כור שלם: **לתך.** חצי כור: **תרקב.** חצי סאה תרי וקב דהיינו שלש קבין שהן חצי סאה: **נגאני.** נקעים פחותין מי'. נגאני דארעא ספלים של קרקע שהמים מתכנסין שם ועל שם הקרקע הם נקראים ואינן חשובין בפני עצמן. וסלעים הנמוכין מעשרה סדרי דארעא מיקרו כמו שדרה של בהמה שגבוהה: **אף מן ההקדש.** דכי היכי דמיגרעא באותן שנים שעמדה בידו שלא הקדישה ה"נ מיגרעא מחמת אותן שנים שעמדה ביד הקדש משעת הקדש עד שעת פדיון: **אי נמי לא אכלה.** שלא זרע בה גזבר כלום ולא השכירה לשום אדם שהיתה לפניו ביד הקדש מנכה סלע ופונדיון לכל שנה [טו] ושנה מיובל שעבר עד שעת פדיון: **מתני' אינה יוצאה מידו ביובל.** להיות מתחלקת לכהנים כי היכי [טז] דהוה אי פריק לה איניש אחרינא דהוה נפקא ביובל [יז] מתחלקת לכהנים כדכתיב (ויקרא כז) והיה השדה בצאתו ביובל וגו': **גאלה בנו יוצאה לאביו ביובל.** ולא לכהנים כדיליף בברייתא בגמ' [ע"ב]: **גאלה אחד מקרוביו.** מיד גזבר ובא המקדיש וגאלה מיד קרובו יוצאה ביובל ומתחלקת לכהנים כי היכי דהוה נפיק מידיה דההוא קרוב דאתי האי מחמתיה: **גאלה כהן.** מיד גזבר לא יאמר הואיל ואם גאלה ישראל היתה יוצאה לי ולאחריני ביובל ועכשיו שהרי היא תחת ידי שגאלתיה אין לך כהן [יח] גדול ממני ותהא שלי:

גמ'

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פ"ד מהל' ערכין הל"ח: ט ב מיי' שם הל"ב: י ג מיי' שם הל"ג: יא ד ה מיי' שם הל"ו: יב ו מיי' שם הל"ה: יג ז ח מיי' שם הל"ג: יד ט מיי' שם הל"ז: טו י מיי' שם הל' כג:

לעזי רש"י

קליי"ר [קלי"ר]. דליל.

שינויי נוסחאות

[illegible]

רבינו גרשום

[illegible]

מסורת הש"ס

[illegible]

תורה אור השלם

1. וְאִם אַחַר הַיֹּבֵל יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ וְחִשַּׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּסֶף עַל פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְנִגְרַע מֵעֶרְכֶּךָ: ויקרא כז יח

2. וְאִם מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ יַקְדִּישׁ אִישׁ לַה' וְהָיָה עֶרְכְּךָ לְפִי זַרְעוֹ זֶרַע חֹמֶר שְׂעֹרִים בַּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כָּסֶף: ויקרא כז טז

מוסף רש"י

[illegible]

[illegible]

שיטה מקובצת

[illegible]